

ELEKTRONİK TEBLİGAT

I- GİRİŞ

Elektronik posta, internetin yaygınlaşması, her türlü bilgi ve belgenin günün her saatinde kolaylıkla iletilebilmesi, en hızlı iletim aracı olması, iletim maliyetinin son derece düşük olması, ülkemizde ve tüm dünyada yoğun bir şekilde kullanılıyor olması, elektronik tebligatın da yapılabilirliğini gündeme getirmiştir.

Bu kapsamda e-tebligat, Tebligat Kanununda tebliğ çıkarmaya yetkili kılınan merciler tarafından elektronik ortamda hazırlanmış olan tebligatların değiştirilemez ve inkar edilemez bir şekilde kayıtlı elektronik posta yoluyla alıcılara iletilmesi, şeklinde tanımlanmıştır. E-tebligat sistemine, kamu kurum ve kuruluşları ile tüzel ve özel tüm kişiler üye olabilecektir.

II- ELEKTRONİK TEBLİGATIN YAPILMASI

A) Yasal Çerçeve

Elektronik tebligat için gerekli yasal düzenleme 7201 sayılı Tebligat Kanununun 7/a maddesinde yapılmıştır: "Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir. Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur. Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır. Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir."

Kanunun bu maddesinde belirtilen yönetmelik, 19.01.2013 tarih ve 28533 sayılı Resmi Gazete'de "Elektronik Tebligat Yönetmeliği" adı altında yayınlanmıştır.

04.01.1961 tarih ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun değişik 107/A maddesinde Maliye Bakanlığının elektronik ortamda tebliğ yapabileceği, tebliğe elverişli elektronik adres kullanma zorunluluğu getirmeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

Öte taraftan 13.01.2011 tarih ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 18 inci maddesinde tacirler arasında diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbar veya ihtarların noter aracılığıyla taahhütlü mektupla, telgrafla yapılabileceği gibi, güvenli elektronik posta ile de gönderilebileceği, hüküm altına alınmıştır. Türk Ticaret Kanununun 1525 inci maddesinde ise kayıtlı elektronik posta sistemine, bu sistemle yapılacak işlemler ile bunların sonuçlarına, kayıtlı posta adresine sahip gerçek kişilere, işletmelere ve şirketlere, kayıtlı elektronik posta hizmet sağlayıcılarının hak ve yükümlülüklerine, yetkilendirilmelerine ve denetlenmelerine ilişkin usul ve esaslar Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından bir yönetmelikle düzenlenir. Yönetmelik bu Kanun'un yayımı tarihinden itibaren beş ay içinde yayımlanır, şeklinde bir düzenleme yer almaktadır. Türk Ticaret Kanununun 1525 inci maddesine dayanılarak hazırlanan Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ise, 25.08.2011 tarihli ve 28036 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Düzenlemelerde, "Kayıtlı Elektronik Posta" (KEP), elektronik iletilerin, gönderimi ve teslimatı da dahil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak hukuki delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli şekli olarak tanımlanmıştır. KEP, bilinen elektronik postaya ilave olarak elektronik postanın; göndericisi görünen kişi/kuruluş tarafından gönderilip gönderilmediği, alıcıya ulaşıp ulaşmadığı ve ne zaman ulaştığı, alıcısı tarafından okunup okunmadığı ve ihtiyaç duyulması halinde elektronik postaya yeniden erişilebilmesi ile ilgili kanıtlama sağlayan hizmetleri de sunan bir sistemdir. KEP sistemine ilişkin hizmetlerin "**Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcılar**" (KEPHS) tarafından verileceği, belirtilmiştir.

B) Elektronik Tebligata Tabi Kurum ve Kişiler

Elektronik tebligat göndermekle yetkili merciler aşağıdaki gibidir.

10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli

(I) sayılı cetvelde yer alan Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri, (Yargıtay, Danıştay, Gelir İdaresi Başkanlığı v.b.)

(II) sayılı cetvelde yer alan Özel Bütçeli İdareler, (Yükseköğretim kurulu, Üniversiteler v.b.)

(III) sayılı cetvelde yer alan Düzenleyici ve Denetleyici kurumlar, (Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Rekabet Kurumu v.b.)

(IV) sayılı cetvelde yer alan Sosyal Güvenlik Kurumları (Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü) ile,

Kazai Merciler, (Yargı organı ve Mahkemeler)

Belediyeler, Köy Hükmi Şahsiyetleri, Barolar ve Noterlerdir.

Diğer taraftan, gerçek kişiler ve diğer tüzel kişiler; (dernekler, vakıflar vs.) elektronik tebligattan isteğe bağlı, olarak yararlanırlar.

C) E- Tebligatın Zorunluluğu ve E- imza

Tebligat Kanununun 7 nci maddesi uyarınca, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur, ancak gerçek kişiler ve sayılanlar dışında kalan tüzel kişilerin elektronik tebligat sistemine dahil olması, şimdilik kendi isteklerine bağlıdır.

Elektronik tebligat sistemini kullanabilmek için e-imza kullanmak gereklidir. Yönetmeliğin 8 inci maddesine göre, "Gönderici, e-tebligatı, güvenli elektronik imzalı olarak, İdare tarafından sunulan e-tebligat posta hesabı vasıtasıyla gönderir."

Kayıtlı elektronik posta sisteminde sadece alıcı hesabı kullanacak kişilerin elektronik imza sahibi olması zorunlu değildir.

D) E-Posta Adresi ve KEP

E-Tebliğat sisteminden yararlanacak olanların, e-tebligata elverişli **Kayıtlı Elektronik Posta (KEP)** adresi edinmesi gerekmektedir. Yaygınlıkla kullanılan standart elektronik posta yolu ile iletişim, hukuken kabul edilmemekte, teknik olarak ise güvenlik zaafı içerir.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin "Elektronik tebligat adresi edinme" başlıklı 6 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan "Elektronik tebligat hizmetinden yararlanacak muhatapın, elektronik tebligata elverişli kayıtlı elektronik posta adresi edin"meleri zorunlu kılınmıştır. Bu kapsamda sermaye şirketlerinin "kayıtlı elektronik posta hizmet sağlayıcısı" olarak yetkilendirilmiş şirketlerden temin edilecek **elektronik tebligata elverişli kayıtlı elektronik posta adresini almaları ve bildirmeleri** gerekmektedir.

Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) sisteminden alınan e-posta adresi, daha güvenli olup aynı zamanda hukuki delil niteliğini de bünyesinde barındırmaktadır. KEP sistemi, elektronik posta haberleşmesinin özel bir sistem üzerinden Kayıtlı Elektronik Posta hizmet sağlayıcıları (KEPHS) vasıtasıyla yapıldığı bir telekomünikasyon alt yapısı olarak da tanımlanabilir. KEP sistemi, yasal geçerli güvenli elektronik imza ve zaman damgası kullanılarak, "kayıtlı e-posta hizmet sağlayıcı (KEPHS)" sayesinde, bir elektronik postanın iletildiğini garanti altına almakta, gönderen ve alan tarafların kimliklerini, gönderilen iletinin ve eklerinin başkalarınca değiştirilmediğini, gönderim zamanını tespit edebilmeyi ve bunlarla ilgili yasal geçerli kesin delil üretebilmeyi sağlamaktadır.

Muhataplara ait elektronik tebligat adresleri ve bu adreslere ilişkin değişiklikler, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya MERSİS[1] numarasıyla eşleştirilmiş şekilde hizmet sağlayıcılar arasında gerçekleştirilecek entegrasyon kapsamında, tebligat çıkarmaya yetkili mercilerin ve tüm hizmet sağlayıcıların erişimine açık bir şekilde elektronik tebligat hizmeti alanlar listesinde tutulur. Elektronik tebligat hizmetinden isteğe bağlı olarak yararlananların, bu listede yer almaları muvafakatlerine bağlıdır.

Kendisine zorunlu olarak elektronik yolla tebligat yapılması gereken ancak elektronik tebligat adresi edinmeyen muhatapların MERSİS'te kayıtlı olan tebligat adreslerine, elektronik tebligat adresi edinmeleri için başvuruda bulunmaları konusunda bildirim yapılır.

E) E-Tebliğat Sisteminin Çalışması

Elektronik tebligatta, gönderici e-postayı doğrudan muhataba iletmemektedir. Tebligata konu materyal önce Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcısına (KEPHS) ulaşmakta, buradan da muhataba iletilmektedir. Bu sistem, ispat ve güvenlik nedenleri ile getirilmiştir. Sistem aşağıdaki şekilde işlemektedir:

-Tebliğatı çıkaran merci ya da kişi, mesajını kayıtlı elektronik posta ile KEPHS'a iletir.

-KEPHS bu mesajı zaman damgası ile ilişkilendirilerek, muhatabın elektronik tebligat adresine gönderir. KEPHS, zaman damgası bilgisi ve özetini muhataba iletmez, kendi sisteminde tutar.

-Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.

-Hizmet sağlayıcılar, muhatabın adresine elektronik tebligatın iletilip iletilmediğine ve gecikme oluşmuşsa bu gecikmeye ilişkin kayıtlar da dahil tüm süreçlerin olay kayıtlarını tutar, bu bilgileri KEPHS sistemi vasıtasıyla tebligatı çıkaran kişiye derhal bildirir.

-Olay kayıtları günde en az bir defa olmak üzere zaman damgası eklenerek güvenli elektronik imzayla imzalanır ve erişilebilir şekilde arşivlerde otuz yıl süreyle saklanır.

-Hizmet sağlayıcılar, talep halinde elektronik tebligata ilişkin delil kayıtlarını yetkili mercilere elektronik ortamda sunmakla ve bu amaçla oluşturacağı sistemi hazır tutmakla yükümlüdür.

-Muhatap tarafından hizmet sağlayıcıya e-tebligat alınması halinde uyarı mesajı gönderilmesi için farklı bir e-posta adresi ve/veya cep telefonu numarası verilmesi halinde, hizmet sağlayıcı tarafından bu e-posta adresine ve/veya cep telefonu numarasına bilgilendirme mesajı gönderilir. Bu bilgilendirme mesajının gönderilmemesi veya gönderilememesi tebligatın alınmadığı anlamına gelmemektedir.

-Muhatap elektronik tebligat hesabına, güvenli elektronik imzasını kullanarak veya hizmet sağlayıcı tarafından verilen parola ve şifre ile birlikte telefonuna kısa mesajla gelen tek kullanımlık şifre vasıtasıyla erişir.

-Elektronik tebligat yapılması zorunlu olan muhataplar (sermaye şirketleri), hizmet sağlayıcılarını değiştirebilirler, ancak (tüzel kişiliğin sona ermesi ve benzeri haller hariç) elektronik tebligat hizmetinin kullanıma kapatılması için başvuruda bulunamazlar.

Sistemin işleyişi şekil yardımıyla şöyle özetlenebilir[2]:

F) Uygulama

Elektronik tebligatla ilgili sistem tüm sistemin uygulanabilir olması konusunda biraz daha zamana ihtiyaç duyulduğu, anlaşılmaktadır.

UYAP Bilişim Sisteminde elektronik tebligat yapısı kurulmuş olup uygulamaya pilot adliye olarak belirlenen Eskişehir Adliyesinde başlanmış, 2015 Yılı başında ise bütün Türkiye’de elektronik tebligatın faaliyete geçirilmesi planlanmıştır.

Bu sayede daha önceden haftalar alan tebligat süresi, tebligatın dakikalar içinde, okundu bilgisi geldiği an veya okunmadığı zaman ise 5 iş günü sonra tebligat yapılmış sayılacaktır. Fiziki tebligat ücreti 9-TL olmasına rağmen elektronik tebligat ücreti 4,5-TL olarak belirlenmiş olup, ücret açısından da yarı yarıya kar sağlanmış olacaktır. Ayrıca fiziki çıktı alınmasına da gerek kalmamış olup, tebligatın akıbeti anlık sorgulanabilecektir.

III- SONUÇ

Tebligat kısaca, belirli idari/hukuki işlemlerin bunların sonuçlarından etkilenecek kişilere yetkili makamlar aracılığıyla bildirilmesidir.

Kişi ve kuruluşlar arasında çok kısa zamanda, maliyeti de çok az olacak biçimde tebligatlar yapılabilecektir. Elektronik tebligat uygulamasında, gerekli güvenlik önlemleri hizmet sağlayıcılar tarafından alınmaktadır.

Bu aşamada, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu, diğer kişi ve kurumlar içinse isteğe bağlıdır.

Kişiler ve kurumlar arasındaki tebligatların hem hızlı hem ucuz hem de güvenilir yapılmasını sağlamak için elektronik tebligat ve kayıtlı elektronik posta (KEP) sistemine geçilmiştir. Elektronik tebligat sistemi şu aşamada tam olarak kullanılmıyorsa da tüm yönleri ile aktif olarak kullanımı konusunda gerekli çalışmaların bir an önce tamamlanması beklentisi içindeyiz.

[1] MERSİS; ticaret sicili işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü, ticaret sicili kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulduğu merkezi bir bilgi sistemidir. 28.07.2006 tarihli Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planında yer alan; Merkezi Tüzel Kişilik Bilgi Sistemi ve Çevrimiçi Şirket İşlemleri Projeleri 08 Ekim 2010 tarihinde birleştirilerek Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) adını almıştır. MERSİS, ülkemizdeki e-dönüşüm sürecinin önemli bir parçasını teşkil etmektedir. Ülkemizde kamu elektronik hizmetlerinin üretimi ve sunumu için tasarlanan dört temel veri tabanından birini MERSİS oluşturmaktadır.

[2] Demet KABASAKAL, Kayıtlı Elektronik Posta ve Dünya Uygulama Örnekleri, Ankara 2013, s.4.